

ZAHRAŇIČÍ

in.ihned.cz/zahranici

Jídlo a pití

Sicilané dobře znají tradiční italská jídla jako lasagne nebo pizza. Rozlišují ale tzv. „letní“ a „zimní“ jídla. V létě dávají přednost lehčím pokrmům: zeleninové saláty, sušená rajčata, nakládané cibulky nebo česnek. Nesmějí chybět olivy, lilky, čerstvý špenát nebo artyčoky. Sicilané milují ryby a plody moře. V zimě dávají přednost hutnějším a vydatnějším pokrmům. Těstoviny si sypou nejen parmazánem, ale také slaným tvarohem, který si každý ze strážníků strouhá speciálním přístrojem přímo na talíř. K Sicílii neodmyslitelně patří vína jak bílá, tak červená. I tady jako jinde v Itálii mají svůj specifický tvrdý drink – grapy. Ta nejdražší může stát i tisíce eur. Pak chutná po víně, rozkvetlé louce, mandlích a ráno vás po ní nebolí hlava. Kromě toho Sicilané rádi usrkávají sladký alkohol připomínající českou medovinu, kterému se říká „marsala“. A stejně jako všude v Itálii, i tady pijí supersilné a supermalé espresso.

→ Člověk jen občas z okénka zahlédne malé stavení, většinou kamenné, kde se čas zastavil snad ještě ve středověku. Větší městečka jsou posazena na vrcholcích kopců.

Údolí chrámů na kopci

Stavět usedlosti na kopcích je tu zřejmě zvykem od pradávna. I jedna z nejvýznamnějších řeckých památek, kterou na Sicílii najdete – Údolí chrámů v Agrigentu – stojí na vrcholcích, které okolní krajinu převyšují o stovky metrů.

Většina z mohutných chrámů je obehnaná lešením. Po něm se tu a tam pohybují miniaturní postavíčky. „Čistí chrámy od soli, kterou sem nepřetržitě navívá vítr od moře,“ vysvětluje místní průvodce Luigi Napoli, když s turisty kráčí po vyprahlé cestě lemované citronovníky a stovky let starými olivovníky.

Kdysi sněhově bílé chrámy mají nyní pískovou barvu, ale jinak některé vypadají, aspoň z dálky, téměř neporušeny. Nejzachovalejší chrám v oblasti je Concordia. Nenese jméno po žádném z bohů ani řeckém, ani římském, ani křesťanském. I když právě tento svatostánek všem náboženstvím sloužil. Přestál staletí i velké zemětřesení, které v 17. století srovnalo se zemí na čtyřicet sicilských měst.

„Křesťané z něj udělali kostel. Přestavěli ho tak, aby se daly mše sloužit uvnitř. Změnili jeho orientaci. Řecké chrámy byly orientovány v ose východ – západ. Concordia naopak. Hlavně ho ale vyztužili. Řecká bohoslužba totiž probíhala pod širým nebem. Samotné chrámy sloužily jen k rychlé modlitbě. Změna chrámu na kostel znamenala rozsáhlé úpravy, které Concordii nakonec pomohly přežít,“ říká Luigi.

I když se po kopcích kolem Agrigenta tyčí chrámy stejně jako před dvěma tisíci lety, z toho největšího, Herkulova, zbylo jen torzo. Na místě gigantické stavby se povalují jen zbytky obřích hlavic kdysi ladných a vysokých sloupů a další méně či více identifikovatelné předměty. Uprostřed ruin leží na zemi osmimetrová socha – telamón, který na svých bedrech nesl chránovou klenbu. Dnes se v ruinách procházejí turisté a cvakají fotky do svých alb a občas tu proběhne kočka.

Dávni obyvatelé ostrova ale netrávili celé dny jen v modlitbách. Právě naopak. Bohoslužba a zábava šly ruku v ruce. Před chrámy byla obětní místa. Obětovala se zvířata a po obřadu většinu nezbylo nic jiného než uspořádat velkou party pro celou vesnici. „Vlastně takové dnešní barbecue,“ říká Luigi.

Divadlo, gladiátoři i otroci

Že se antičtí obyvatelé rádi a dobře bavili, do svědčuje i řada řeckých divadel a římských amfiteátrů, které se zachovaly například v Syrakusách nebo v nedaleké Taormině.

Jeden ze starobilých chrámů v Agrigentu.

Stávaly na kopci s výhledem na moře. Herci, pouze muži, v maskách přes obličej tu předváděli tragédie, komedie a později publikum bavili i gladiátoři. Zápasili mezi sebou nebo s trestanci, kterým dali do ruky dlouhou tyč a postavili je na vysoký kamenný sloup, miniaturní, jen desítky centimetrů čtverečních velký ostrůvek. Z něho pak odsouzenci bojovali s gladiátorem a věděli, že jediná chyba bude znamenat pád z jejich miniazylu do bazény plného krokodýlů nebo na zem, kde se svíjeli jedovatí hadi.

„Gladiátoři byli bojovníci, ale neumírali v arénách, jak ukazují filmy. Jejich kariéra sice nebyla dlouhá, ale většinou skončili jako cvičitelé následovníků. Smrt v aréně nacházeli hlavně trestanci,“ říká syrakuský průvodce Nino. Také znamení s palmcem zdviženým vzhůru či směřujícím k zemi si v amerických velko filmech trochu přibavili. Palec ukazující k nebi skutečně znamenal život. Smrt se ale naznačovala jinak. Pohybem napřažené pěsti s palmcem směřujícím k srdci. To byl konec.

Ceny

Týdenní pobyt s polopenzí v tříhvězdičkovém hotelu se dá pořídit za 17 tisíc korun. Sicílie nemusí být až tak drahá, pokud si dopřejete procházku po místním trhu a nebojíte se smlouvat. I když se obchodníci tváří nekompromisně, většinou rádi sleví. Na trzích lze navíc koupit prakticky cokoli, od sýrů přes mořské ježky či kohouty i s pařáty až po šperky a sluneční brýle. Sicílii ale vyhledávají spíše náročnější turisté a tomu odpovídají i ceny, zejména v restauracích či barech. Alkohol je velmi drahý. Třetina piva v hospodě přijde asi na pět eur. Proto i samotní Sicilané příliš nepijí a raději se osvěží granitou nebo limonádou. Prodraží se ale i další turisté vyhledávaná místa – jako je například Etna. I když cesta k lanovce nevýjde až tak drahá, samotná lanovka stojí 24 eur, výjezd džípem těsně pod vrchol dalších 14 a procházka s průvodcem na dodatečných sedm.

Lávou zatopené stavení – památka na erupci Etny.